

A decorative archway with two columns, rendered in a light brown color. The arch is adorned with intricate scrollwork and floral patterns. The columns feature a repeating pattern of stylized birds or leaves. The text is centered within the arch.

חברת טבלאות
על פרק
השוכר את האומניו

נערך ע"י ישראל יצחק הלוי איצקוביץ
הזכות לצלם נתונה רק למטרות חינוך ולא
למטרות רווח
052-7635514

הקדמה לפרק השוכר את האומנין

פרק השוכר את האומנין דן בעיקרו בנושאי הסכמים בין עובד למעביד, הזמנת עבודה וביטול ההזמנה, וכו'. לפני שלומדים את הפרק ראוי לדעת ולזכור כמה דברים:

א) פרק זה אינו דן בעניינים של "ממון המזיק" ולא "אדם המזיק" אלא בכוח חיוב האדם לעמוד בדיבורו, שלפעמים הוא מתחייב בזה גם להשלכות כספיות.

ב) תוצאות והשלכות אי עמידה בהסכמים עלולה להיות בכמה אופנים:

↪ פטור = אין עליו שום חיוב.

↪ חייב = הוא חייב לשלם את הכל.

↪ חייב מה שנהנה = מי שיצא חייב יצטרך לשלם כמה הוא היה משלם עבור הנאה זו (תשלום

רגיל ברחוב) ואין אנו מתחסמים לרמת ההשקעה של הזולת.

↪ תרעומת = אינו חייב לשלם, אלא שמי"מ יש לו זכות להתרעם עליו מחמת העוול שגרם לו*.

ג) בכל עבודה מזדמנת יש בה שני צדדים: צד המעביד, וצד העובד. בצד המעביד יתכן לפעמים כמה אנשים, כגון: בעה"ב שיש תחתיו מנהל עבודה.

ד) צד המעביד וצד העובד משתנה לפי המקרה, במפעל, המנהל הוא המעביד, והפועל הוא העובד. ואילו לדוגמא בהזמנת מונית שרות, המזמין הוא המעביד, והנהג הוא העובד. ולכן צריך לבדוק בעיון היטב בכל מיקרה ומיקרה, מי העובד ומי המעביד, כי יש כללים שונים בין המעביד לעומת העובד.

ה) בכל מקרה ומקרה כשהמעביד מבטל את העבודה שהזמין אצל הפועל, או לחלופין כשהפועל מתחרט על העבודה שהבטיח לעשות, במירב המקרים עלול העניין אף להסתיים לנוק לצד השני. לדוגמא: יקב שהזמין פועלים שמומחים בסחיטת ענבים, ולילה לפני הסחיטה רוקנו את הענבים לבור, ובבוקר הודיעו הפועלים שאינם רוצים לבוא לעבוד, במקרה זה המעביד מפסיד את כל הענבים (אם לא יצליח למצוא באותו יום פועלים אחרים) וכן במקרה הפוך מעביד שהזמין פועלים, וברגע האחרון הוא ביטל את ההזמנה, במקרה זה יכולים הפועלים לטעון שהם הפסידו, כי אם המעביד היה מודיע להם אתמול שאינו מעוניין בהם, היו יכולים לקבל עבודה אצל אחר.

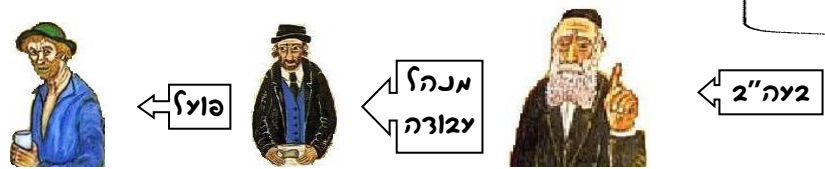
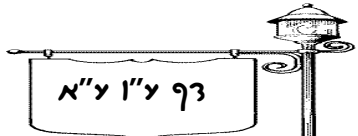
ו) אצל הפועלים יש להבחין תמיד בין "שכיר" ל"קבלן", "שכיר" הוא פועל העובד לפי זמן העבודה. "קבלן" הוא העובד לפי פעולה.

סיכום המשנה

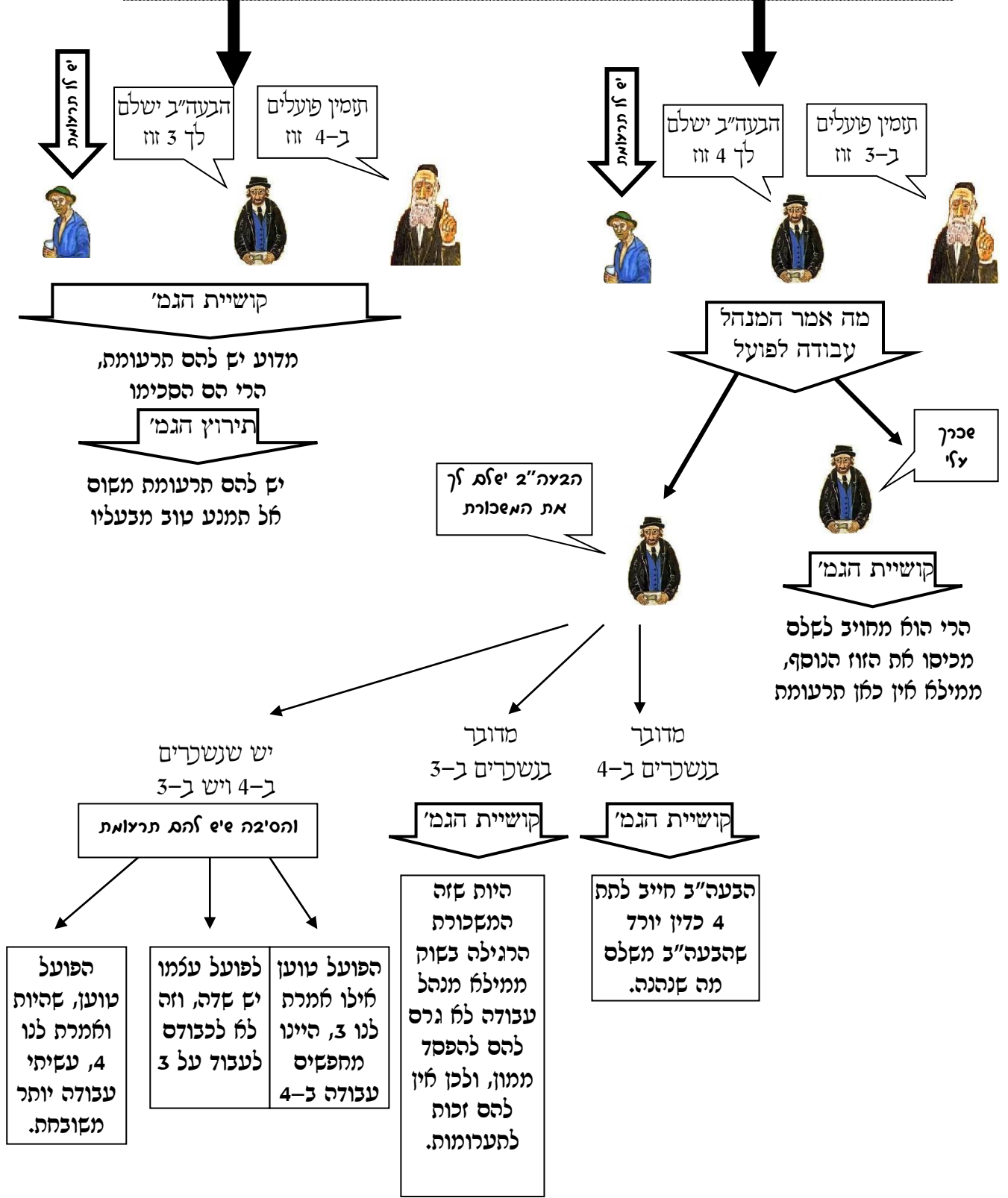
הלכה	המקרה	הדין
א	השוכר את האומנין, והטעו זה את זה	אין להם זה על זה אלא תרעומת
ב	שוכר את החפור ואת הקדר להביא פריפריין וחלילים לכלה או לפות, ופועלין להעלות פשתנו מן המשרה, וכל דבר שאבד, וחזרו בהן	מקום שאין שם אדם, שוכר עליהן או מטען
ג	השוכר את האומנין וחזרו בהן	ידו על התחתונה
ד	אם בעל הבית חוזר בו	ידו על התחתונה
ה	כל המשנה	ידו על התחתונה
ו	וכל החוזר בו	ידו על התחתונה

* בדרך כלל חסור לאדם להחזיק טינא על חבירו, ועונו גדול מאוה, אולם במיקרים מסוימים רשאי הלה להחזיק טינא בחבירו, עד שהלה יפייסנו.

הנושא = ביאור דברי המשנה והטעו זה את זה

המנהל עבודה הטעה את הפועלים והפועלים יש להם תרעומת

הנושא = שליח ששינה והפועל אמר אני רוצה כמו

שהבעה ב אמר

37 ע"א ע"א

האיבעיא

צד ב'

אני לא מאמין לך כ"כ שכר אמר בעה"ב, ואני רואה רק כפי דעתו של בעה"ב תוצאה = 222 אים 4.

צד א'

אני מאמין לך שכר אמר בעה"ב. תוצאה = 222 אים 3.

התקרה הפשוט

הבעה"ב נותן לפועל 3, והמנה"ע נותן עוד 1 (אם אמר שכרם עלי) הטעם: מה שאמרו "כפי שבעה"ב הבטיח", לא בשביל לקבל פחות, אלא כוונתו לומר שאני סומך עליך שכן דעת הבעה"ב.

הקדמה:

בעל הנשוי לאשה, אסור לאשתו להתחתן עם שום בעל בעולם, ונקראת "אשת איש", ואם החליטו להתגרש, זכה"ג כותבים "גט" (שטר בן 12 שורות עם נוסח ידוע, ומכונה גט בעבור שגט גימ' 12) ואז הבעל "נותן" את הגט לאשה, והאשה "מקבלת" את הגט. ואז נפסק קשר הנישואין שבניהם, והאשה מותרת להינשא לכל אדם בעולם. היות שידוע ששליחו של אדם כמותו, לכך נתחדש שגם בגירושין אפשר לגרש ע"י שליח, והיינו שהבעל יכול לעשות שליח לגרש, והאשה יכולה לעשות שליח לקבל את הגט, שליח הבעל בכל מקום נקרא "שליח להולכה", ושליח האשה נקרא בכל מקום "שליח לקבלה".

שליח להולכה = שליח שנחמנה ע"י הבעל לתת גט לאשתו, ושליח זה נעשה כיד הבעל, ולכן אין האשה מתגרשת רק אם הגיע הגט לידה.

שליח לקבלה = שליח המתמנה ע"י האשה לקבל את הגט מיד הבעל, ונעשה כיד האשה, ולכן כשהגט מגיע ליד השליח, האשה מתגרשת מיד.

ואם הבעל עשה שליח להולכה, והאשה עשתה שליח לקבלה, ושני השליחים נפגשו בדרך, ומסר שליח להולכה לשליח לקבלה, האשה מגורשת.

אולם יש לזכור שאע"פ שיש זכות לבעל ולאשה לעשות שליח, מ"מ אין אחד יכול לעשות שליח במה שמוכן לחבירו, והיינו שאין הבעל יכול לעשות שליח לקבלה, ואין האשה יכולה לעשות שליח להולכה.

פסק רב נחמן שאשה זו אינה מגורשת.

והטעם: האשה לא מינתה אותו שליח להולכה, וגם הבעל לא מינה אותו שליח להולכה, דהרי אמר "כמו שאמרה", ולכן אינו יכול להביא את הגט לאשה.

תקח כמו שאמרה

אשתך אמרה התקבל לי גיטי

הבאת לי גיטי

בעל

שליח

אשה

השליח אומר לבעל שאשתו מינתה אותו שליח להולכה.

האשה לא מינתה אותו שליח, (דהרי אין שליח להולכה אצל האשה) אלא אמרה לו כשתמלא את בעלי אמור לו שימנה אותך שליח להולכה.

א"כ אפשר לפשוט לעינינו שכמו ששם הבעל סומך על דיבורו של השליח, הכי נמי הפועל סומך על דיבורו של המנה"ע.

ורב אשי דוחה את הראיה, מכיוון שהשליח אמר "אשתך אמרה התקבל לי גיטי" הוא כאילו אומר "אין לי כוח להיות שליח להולכה", ולכן אפי' אם נימא שאין הבעל מאמין לו, וסומך על דברי אשתו, מ"מ אינו יכול לעשות אותו לשליח להולכה, כי השליח בעצמו אמר שאינו רוצה להיות שליח להולכה.

ויען רב אשי שאילו היה הפעשה הפוך היה אפשר לדייק היטב לעניין האיבעיא שלנו:

במקרה זה אין את הסברא שהשליח אין לו כוח וכו', כי שליח להולכה יותר קשה משליח להולכה, אלא כל הבעיה הוא רק שהשליח אינה מדברי משלחו.

תקח כמו שאמרה

אשתך אמרה הבאת לי גיטי

התקבל לי גיטי

בעל

שליח

אשה

הוא מזהיר שהוא רוצה להיות שליח להולכה

האשה מינתה אותו שליח להולכה.

בעת תלוי מה פוסקים:

כשהגט מגיע ליד האשה היא מגורשת.

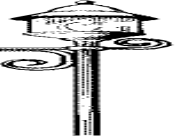

רואים שהבעל מאמין לדברי השליח, ולכן לעינינו הפועל סומך על המנ"ע, ומקבל 3.

כשהגט מגיע ליד השליח היא מגורשת.

רואים שאין הבעל מאמין לדברי השליח, אלא סומך רק המשלח (שהיא האשה) ולכן לעינינו אין הפועל סומך על המנ"ע, ומקבל 4.

הנושא = ביאור דברי הברייתא

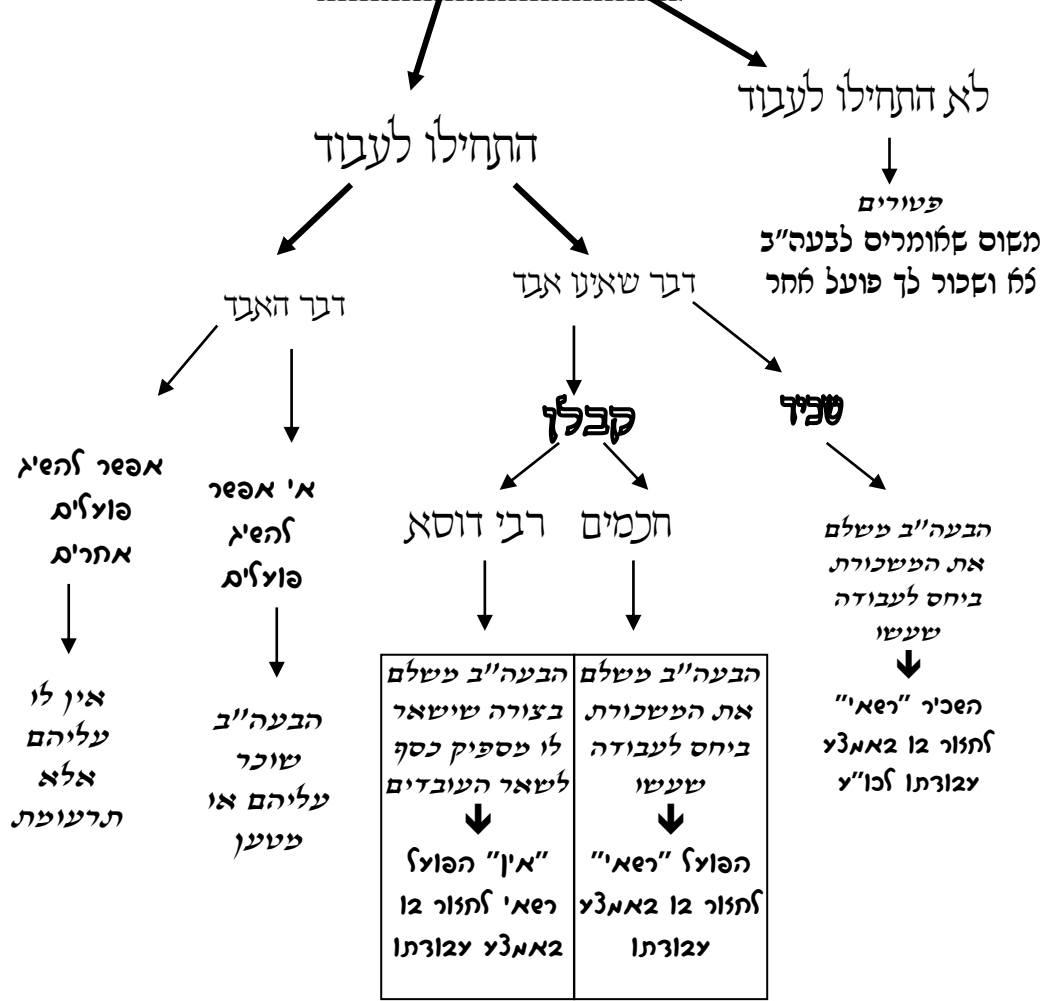
דתייא השוכר את האומיין והטעו את בעל הבית או בעל הבית הטעה אותן אין להם על זה אלא תרעומת במה דברים אמורים שלא הלכו אבל הלכו חמרים ולא מצאו תבואה פועלין ומצאו שדה כשהיא לחה נותן להן שכרן משלם אבל אינו דומה הבא טעון לבא ריקן עושה מלאכה ליושב ובטל. ובד"א שלא התחילו במלאכה אבל התחילו במלאכה שמין להן מה שעשו כיצד קבלו קמה לקצור בשני סלעים קצרו חציה והניחו חציה בגד לארוג בשני סלעים ארגו חציו והניחו חציו שמין להן את מה שעשו דס"ל יד הפועל על העליונה, היה יפה ששה דינרים נותן להן סלע.

דברי הברייתא	הביאור
או יגמרו מלאכתן ויטלו שני סלעים	קושיית הגב' = פשיטא שאם יגמרו מלאכתן יקבלו כל שכרם. תירוץ הגב' = מדובר שהמסכורת הרגילה התייקרה בעה"כ תחתן לפועלים לחזור לעבוד, והיה אפשר לומר שהיות ובעה"כ התחנן ומאוד ראה שהם יעבדו א"כ כוונתו למחיר החדש, קבו"ל שלא.
ואם סלע נותן להם סלע	קושיית הגב' = פשיטא. תירוץ הגב' = שמהלך ההסכם היה כדלהלן: (1) בתחילה היה מחיר הפועלים זול, ולכן העבודה היתה שווה 6 דינר, ומ"מ בעה"כ הבטיח להם 8 דינר (2 דינר יותר על כל העבודה) (2) הם עבדו חצי העבודה והפסיקו. (3) מחיר הפועלים התייקר, וכעת מחיר לכל העבודה הוא 8 דינר. (4) הפועלים חזרו לעבוד את החצי השני. כעת תובעים הפועלים 5 דינר, מטעם שכהעבודה היתה שווה 3 דינר לחצי עבודה, נתן להם הבעה"כ בדינר יותר, כעת שהעבודה שווה 4 דינר עליהם לקבל 5 דינר. קבו"ל שלא.
ר' דוסא אומר שמין להן מה שעתידי להעשות היה יפה ששה דינרים נותן להם שקל	כי ס"ל שיד הפועל על התחתונה.
או יגמרו מלאכתן ויטלו שני סלעים	קושיית הגב' = פשיטא שאם יגמרו מלאכתן יקבלו כל שכרם. תירוץ הגב' = מדובר שהמסכורת הרגילה הוזל והפועלים התחננו לחזור לעבוד, והיה אפשר לומר שהיות והם התחננו ומאוד ראו לעבוד א"כ כוונתם למחיר החדש, קבו"ל שלא.
ואם סלע נותן להם סלע	קושיית הגב' = פשיטא. תירוץ הגב' = שמהלך ההסכם היה כדלהלן: (5) בתחילה היה מחיר הפועלים יקר, ולכן העבודה היתה שווה 10 דינר, ומ"מ הפועלים הסכימו לעבוד על המחיר של 8. (2 דינר פחות על כל העבודה) (6) הם עבדו חצי העבודה והבעה"כ הפסיקם. (7) מחיר הפועלים הוזל, וכעת מחיר לכל העבודה הוא 8 דינר. (8) הפועלים חזרו לעבוד את החצי השני. כעת טוען הבעה"כ שעל החצי השני הוא לריד לתת להם רק 3, מכיוון שכשהמחיר היה 5, הם הסכימו על 4, כעת שהמחיר 4 הרי אני נותן להם 3. קבו"ל שלא.

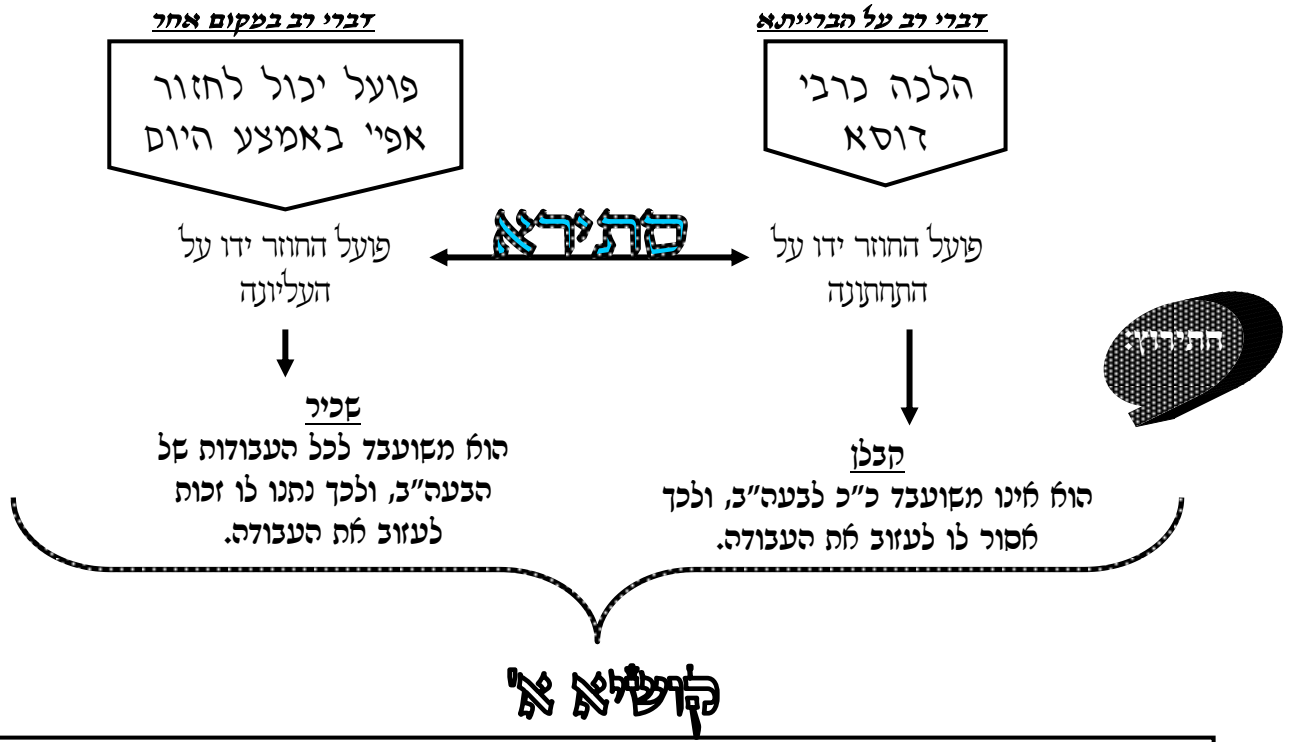
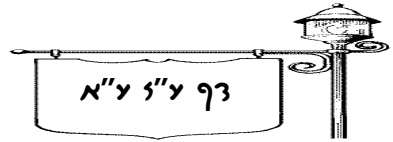
במה דברים אמורים בדבר שאין אבוד אבל בדבר האבוד שוכר עליהן או מטען כיצד מטען אומר להן סלע קצצתי לכם באו וטלו שתיים ועד כמה שוכר עליהן עד ארבעים וחמשים זוז במה דברים אמורים בזמן שאין שם פועלים לשכור אבל יש שם פועלים לשכור ואמר צא ושכור מאלו אין לו עליהן אלא הרעווח

הנושא = דיני חזרות מתנאי עבודה ע"ז - ע"ז

פועל שחוזר בו

הנושא = בירור דעת רב לעניין פועל החוזר בו

השוכר את הפועל ובאמצע היום פירש מהעבודה מחמת אונס בין בפועל בין בקבלן ומקבל משכורת רגילה. כמאן אזלא הברייתא: לרבנן = א"א לומר - דא"כ אפ"י אם לא היה אונס ג"כ מקבל משכורת רגילה. אלא ע"כ רבי דוסא = ולכן דווקא באונס ידו על העליונה, אבל אם אינו אונס אין אומרים שידו על העליונה, ודין זה הוא גם בשכיר, וגם בקבלן, ולכאורה נדחה החילוק דלעיל שיש נפק"מ בין שכיר לקבלן.

הברייתא מיירי בדבר האגוד, ולכן באונס ידו על העליונה, אבל אם אינו אונס, בכל מקרה בין שכיר ובין קבלן ידו על התחתונה, וזה גם לרבנן.

החלטה

בסוף המשנה מביאר פעמים הדין "כל החוזר בו ידו על התחתונה", וא"כ פעם אחת על שכיר ופעם אחת על קבלן, ורואים שרבי דוסא לא חילק בין שכיר לקבלן.

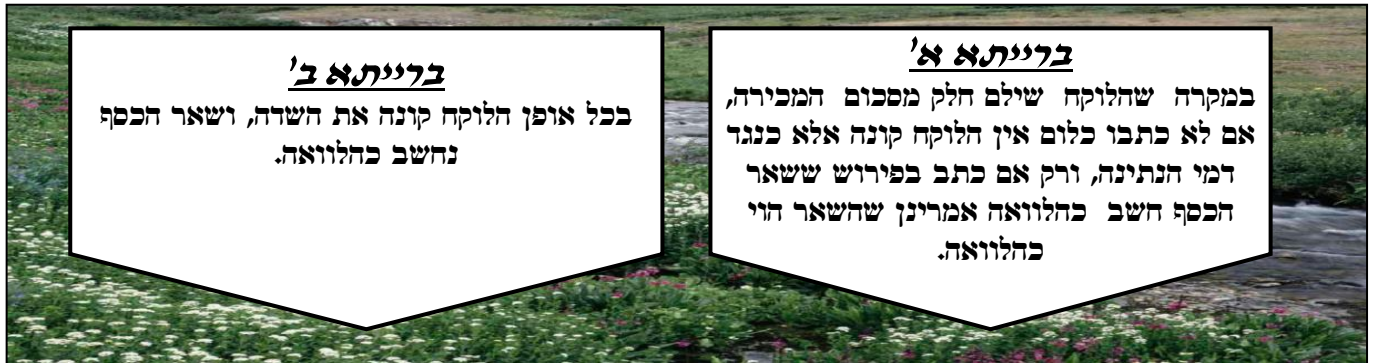
דאדאירויף

החלק של כל החוזר מיירי לעניין מכירה וקניה.

דאדאירויף

אכן רבי דוסא לא חילק בין שכיר לקבלן, ורב פסק כרבי דוסא רק לעניין קבלן, ולענין שכיר פסק כרבנן.

ברייתא ב'
בכל אופן הלוקח קונה את השדה, ושאר הכסף נחשב כהלואאה.

ברייתא א'
במקרה שהלוקח שילם חלק מסכום המכירה, אם לא כתבו כלום אין הלוקח קונה אלא כנגד דמי הנתינה, ורק אם כתב בפירוש שאר הכסף חשב כהלואאה אמרינן שהשאר הרי כהלואאה.

אפי' אם לא כתבו כלום, כל השדה קטיה לו.

סתירא

אם לא כתבו, אין כל השדה קטיה לו, רק כנגד מעותיו.

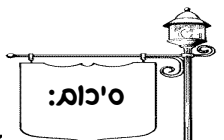
עיל ונפיק אזוזי
המוכר אינו דוחק בלוקח שיטלם לו את שאר הסכום. ממילא מוכן שמוכן למכור לו את הכל מיד.

עיל ונפיק אזוזי
המוכר דוחק לכסף ונכנס ויואל ומחזר אחר הלוקח שיתן לו שאר המעות, ומאחר שמגלה דעתו שאין ברצונו למכור לו את השאר אם לו יתן לו מיד את כל הסכום, לכך אינו קנויה לו.

המזכר שדה להבירדו

והלוקח נתן רק חלק מהמעות

זקף את השאר בהלואאה

לא זקף את השאר בהלואאה

לא עייל ונפיק אזוזי

עייל ונפיק אזוזי

מוכר מפנ' רעתה

מוכר סתם

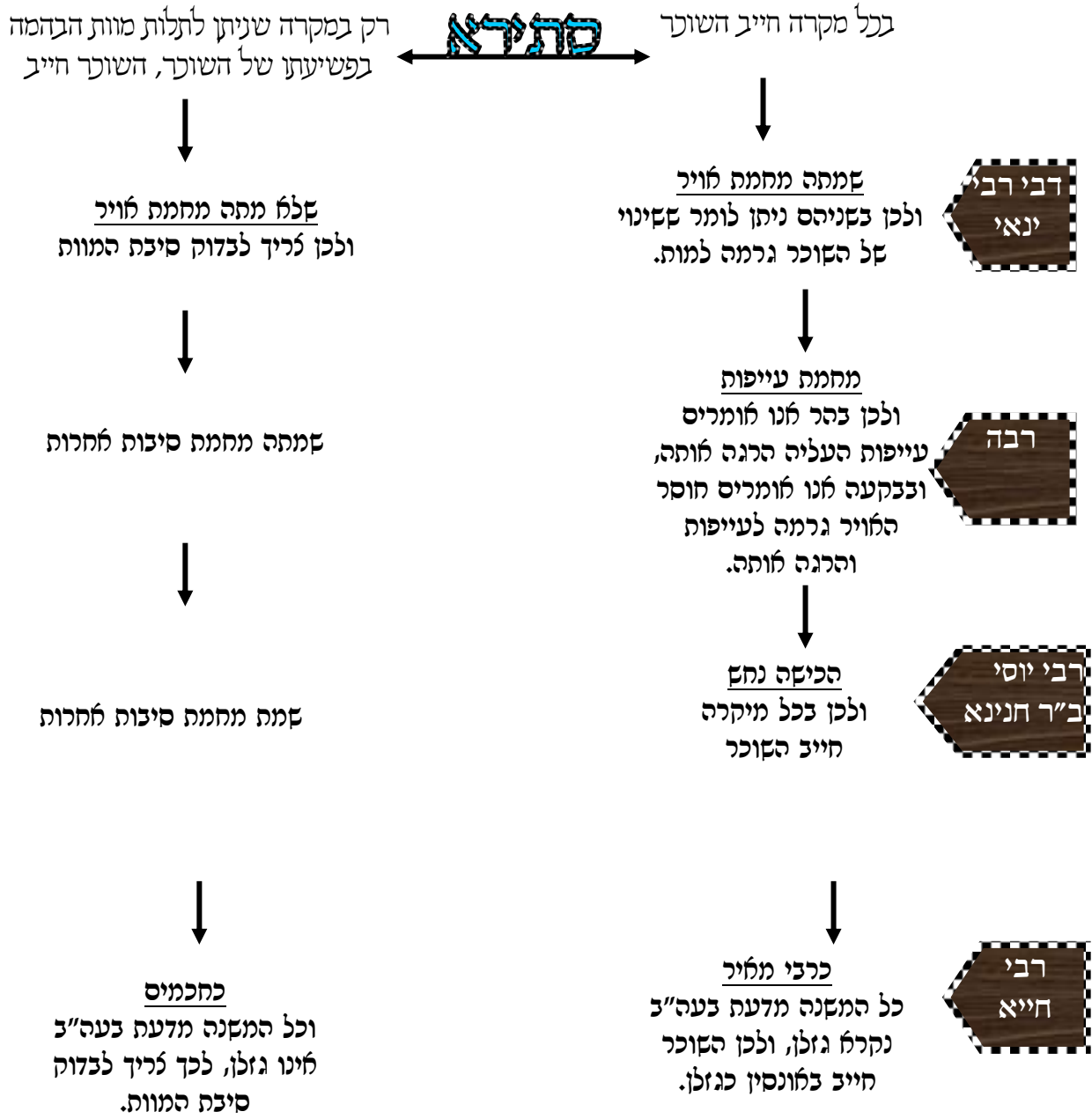
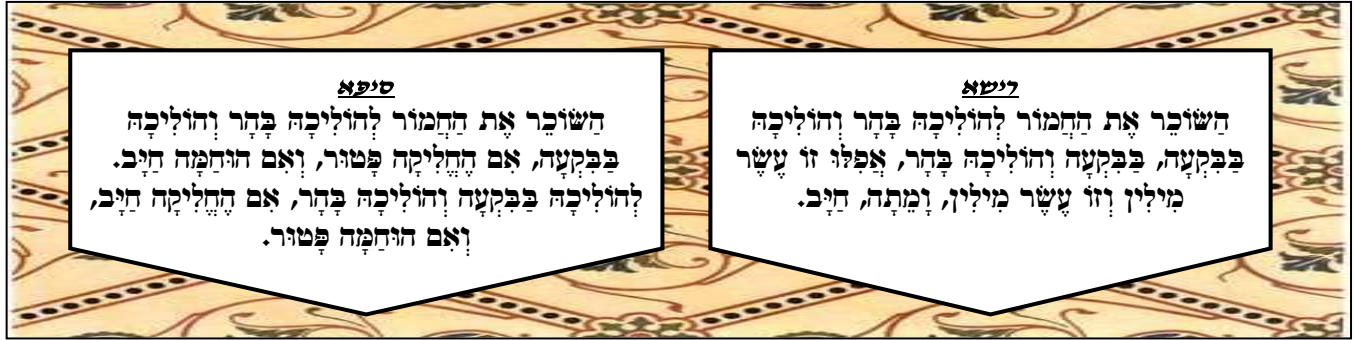
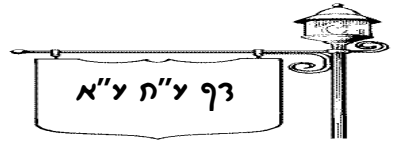
האזנת גנה הכז

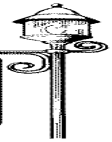
האזנת גנה הכז

האזנת גנה הכז

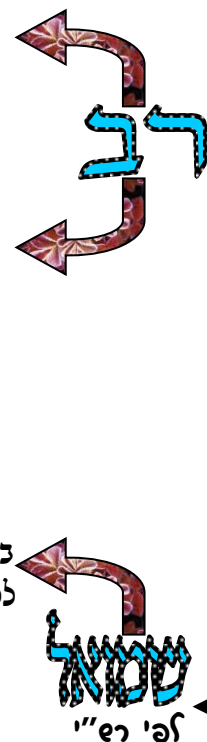
האזנת גנה כנגד מעותיו

הנושא = ביאור הסתירה בין הרישא של המשנה לסיפא של המשנה

אנ שנעשית אנגריא

אנגריא חוזרת
הבהמה ניטלה לזמן מה ועתידה לחזור לבעליה

בזה מיירי המשנה ואז יכולים הבעלים לומר לו "מזלך גרם".

אנגריא שאינה חוזרת
הבהמה ניטלה לזמן ארוך ואינה עתידה לחזור לבעליה בקרוב.

המשכיר חייב להעמיד לו חמור אחר. משום שמקרה זה דומה לנשברה רגלו וכו'.

בכה"ג מיירי המשנה. והטעם משום שהמשכיר טוען לשוכר היה לך לשכור חמור וללכת אחרי החיילים.

בדרך הליכה
החמור ניטל כדי ללכת בדרך שהשוכר תיכנן ממילא ללכת, ותכנית החיילים שאם ימלאו חמור אחר יחזירו לבעליו הקודמים.

השוכר חייב להעמיד לו חמור אחר, כי כיוון ההליכה אינו לכיוון שלו.

לא בדרך הליכה
החמור ניטל כדי ללכת בדרך אחרת שהשוכר תיכנן ללכת.

התוס' דוחים פי' זה מכיוון שאין שום סיבה לחייב את השוכר בהוצאות של שכירת חמור נוסף.

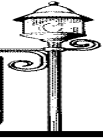
לא בדרך הליכה
החיילים תופסים גם בבתיים.

בדרך הליכה
החיילים תופסים רק ברחובות.

בכה"ג שבכל המקומות תופסים, ממילא אין שום טענה על השוכר.

בכה"ג מיירי המשנה. והמשכיר טוען "מזלך גרם" דהרי בבתיים אינם תופסים, ואם היית מלניע בבית לא היו תופסים.

אנגריא חוזרת או לא. ואין אנ שנעשית אנגריא

לעיל למדנו תירוטו של רבי חייא שמשתינו כר"מ שכל המעביר על דעתו של בעה"ב נקרא גזלן, הגמ' מחפסת מקור היכן אמר ר"מ דברים אלו.

אפשרות ג'

הנודר ליתן טלית לעני
לא יתן בגד אחר.

ונלחה: סיבת האיסור
הוא מפני החשד,
שיאמרו שלא קיים
נדרו.

התירוץ: אם סיבת
האיסור הוא מפני
החשד, מדוע כתוב
בברייתא "מפי שנינה
מדעת בעה"ב.

אפשרות ב'

גבאי צדקה שאסף כסף
עבור מגבית פורים,
אסור לו לקנות דבר
אחר.

ונלחה: כי שם היה
מתנה אדעתא דפורים

אפשרות א'

הנותן צמר לצבוע אדום
וצבעו שחור, בכל מקרה
צריך הצובע להחזיר
לבעה"ב דמי צמרו.

ונלחה: כי במעשה זה
עשה שינוי בגוף החפץ,
אבל בנידון דידן לא
עשה שינוי בגוף החפץ.

ביאורי התוס' ד"ה אם בדרך הליכתה ניטלה אומר לו הרי שלך לפניך

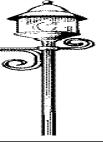
ביאור	דברי התוס'
רש"י פירש שהחייילים הולכים באותה דרך והמשכיר אומר לשוכר: "הרי שלך לפניך" כלומר ניתן לקבל את החמור בחזרה ולכן תשכור בהמה אחרת ותלך אחרי החייילים עד שהם ישחררו לך את החמור.	פירש בקונטרס: שמוליכה בדרך שגם הוא רוצה לילך אומר לו משכיר הרי שלך לפניך ושכור בהמה אחרת עד שם
קושיא על רש"י: הפרשנות של " הרי שלך לפניך" היא שהחמור נמצא, רק שהוא עובד פחות טוב או פחות זמן (לדוג' עיוורת), אולם במקרה זה לפי רש"י השוכר צריך להוציא כסף נוסף בשביל חמור אחר כדי לממש את השכרתו וזה לא סביר.	והימה דלמה ישכור בהמה אחרת
לפי פירושו של רש"י זה יסתדר אם השוכר שכר את החמור להשתמש בו בדרך חזרה ואז בדרך הלך המשכיר לא מחויב כלפיו.	ואם השוכר אין כריך החמור בהליכה אלא בחזרה הוי א"ש
אולם לא ניתן לפרש כך את רש"י שכן שמואל היה צריך להגיד שמדובר רק על מקרה של דרך חזרה. לכן תוס' דוחה את פירוש רש"י.	אבל אם כן בגופה ה"ל לפלוגי בין כריך חמור לאלתר לאין כריך אלא בחזרה
לכן צריך לפרש עפ"י פירוש רבינו חננאל: צריך לבדוק אם זה תלוי במזלו של השוכר או המשכיר לא צריך לשלם, לכן אם ההחרמה נעשית גם בגתים זה לא קשור למזל של השוכר אולם אם ההחרמה נעשית רק בדרכים זה קשור למזלו של השוכר ולכן לא צריך לתת חמור אחר.	ונראה כפי' ר"ח דמפרש אם בדרך הליכה שהאנגריא אין מחפזין בבתיים אלא כשפוגעים בדרך והיינו דרך הליכתה אומר לו משכיר הרי שלך לפניך דמאי א"ל מזלך גרם שאילו היתה בבית לא היתה ניטלת
לכן לפי שמואל גם אם החייילים אינם מחזירים כלל את החמור זה בגלל מזלו של השוכר, לעומת זה אם החמור מת זה לא בהכרח בגלל מזלו של השוכר ולכן צריך להעמיד לו חמור אחר.	ואפילו אינה חוזרת ללא דמי למתה דהכא מוכח דמזלך ידיה גורם
אולם במקרה שמחרימים את הבהמות גם מהבתים זה לא קשור למזלו של השוכר שכן בכל מצב היו מחרימים מהמשכיר ולכן צריך להעמיד לו חמור אחר גם אם מדובר בהחרמה לטווח קצר.	ואם שלא בדרך הליכתה ניטלת דהיינו שמחפזין גם בבתיים שאז לא מזלו של שוכר גורם חייב להעמיד לו חמור אחר לעשות מלאכתו לאלתר דאפילו חוזרת האנגריא את החמור לכאן בעוד שהועיל חזרתה לשוכר אין לו לשוכר להתעכב ממלאכתו
וזה לא דומה להתעוורת שכן במקרה של התעוורת השוכר עדיין יכול להשתמש בחמור אומנם בצורה פחות יעילה להבדיל מהחרמה ששם לא ניתן להשתמש כלל.	ולא דמי להבדיקה או נשתתה.

ביאורי תוס' ד"ה אילו עד הכא בעית למיתבי לאו אגרא בעית למיתב

ביאור	דברי התוס'
קושיא: מדוע השוכר צריך לשלם למשכיר על חצי הדרך גם אם אין אפשרות להגיע למחוז הפעו, הרי הוא לא השיג שום תועלת מהגעה לחצי הדרך.	תימה להשתא מיהא ללאו עד הכא בעי למיתבי למה יתן לו שכר
תירוץ א: מה שכתוב בגמרא שמדובר במקרה שלא מצוי למצוא חמור אחר, הכוונה באתנו המחיר אבל במחיר גבוה יותר ניתן למצוא, ולכן השוכר מפיק תועלת מההגעה לאמצע הדרך, אלא שיש לו תרעומת על המשכיר שצריך לשלם יותר על מנת להגיע ליעדו.	וי"ל דהא דקאמר לעולם ללא שכיח לאגורי היינו לפי אותן דמים שהשכיר מזה אבל בטפי פורתא ימלא להשכיר והרי נהנה כמה שבה עד כאן לכך נותן לו חצי שכרו ואין צריך לפחות המשכיר משכרו מה שזה נותן עתה יותר מעט מכאן ואילך כיון דהוא אנוס
תירוץ ב: מדובר במקרה שהשוכר יכול למכור את סחורתו גם בעיר שהגיע אליה אלא שימכור את סחורתו בפחות מחיר ולכן יש לו תרעומת על המשכיר, אולם גם במקרה זה השוכר מפיק תועלת מהמשכיר.	א"נ כגון שיוכל למכור סחורתו במקום שמה החמור וירויח בה ויש סוחטים הרבה שאין מביאין סחורתן אלא עד כאן לכך יתן חצי שכרו

ביאורי התוס' ע"ט ע"ב ד"ה דפרקיה לטועניה

ביאור	דברי התוס'
עפ"י רש"י הכוונה שהשוכר הוסיף סחורה באמצע הדרך בהסכמה.	פי' בקונטרס: שהוסיף המשא בחלי הדרך
קשה על רש"י: 1. מצד הלשון היה צריך לומר "פריק ליה" ולא "פרקיה" שכן השוכר פירק ממקום אחר לספינה. 2. מדוע יש לו תרעומת בגלל "שינוי דעת" הרי הוא מרוויח עוד כסף מהעמסה זו, ופרט שהיה בהסכמה?	וקשה דהוה ליה למימר פריק לה כיון שממקום אחר היה פורק לספינה ועוד דקאמר ושינוי דעתא מה מפסיד לכל שכן טוב לו שמרויח יותר
פירוש חדש של ר"ח: השוכר מכר את סחורתו לאדם אחר באמצע הדרך, וכעת השוכר החדש עם אותה סחורה צריך לשכור ולנסוע את חצי השני של הדרך. במקרה כזה המשכיר חייב לקחת אותן אולם יש לו תרעומת בגלל: 1. שינוי דעת – אולי השוכר החדש הוא אדם קשה. 2. כדי להחליף בין הכלים (לא הסחורה) של השוכרים יש צורך בחבלים נוספים.	ור"ח פירש: דפרקיה לטועניה שמוכר סחורה שבספינה לאחר היינו שינוי דעת כי שמא זה אדם הקונה הוא אדם קשה א"נ לאשלא יתירא שצריך חבלים להוליא כלים של ראשונים ולהכניס של אחרונים
קושיא: ניתן לתרץ עפ"י ההנחה הראשונה של הגמרא שהשוכר באמצע הדרך מוכר את הסחורה, ומדובר במקום שניתן להשכיר לאחרים. והתרעומת שיש למשכיר היא כמבואר כאן משום שינוי דעת דאולי השוכר החדש הוא אדם קשה.	וא"ת ואמאי מוקי לה הכי לימא לעולם דשכיח לאוגורי וכ"ת מאי תרעומת איכא משום שינוי דעתא
תירוץ: מכיוון שהשכרת הספינה לשוכר חדש עם סחורה חדשה גורמת נזק לספינה כאמור בגמרא, לא מדובר רק בתרעומת אלא בנזק כספי	וי"ל כיון דמסיק טעמא דרפסא דספינה תו לא מזי למימר הכי דטענתא מעלייתא הוא
פירוש חדש של ריב"ם: מדובר במקום שניתן להשכיר לאדם אחר ואין נזק לספינה שכן מדובר בהעמסה שאינה גורמת נזק והיינו שהוא מעביר בעדינות. והתרעומת שיש למשכיר היא בגלל: (1) שינוי דעת. (2) יתכן שהשוכר החדש יביא יותר סחורה, וממילא יצטרך לקנות חבלים במחיר יקר, ואילו היה יודע בתחילת ההפלגה הוא היה קונה במחיר זול יותר, וזה לא טענה אמיתית, כי הוא הרי מקבל תוספת מחיר.	וריב"ם פי' דהכי קאמר לעולם דשכיח לאוגורי וליכא רפסא דספינה דאירי דפרקיה לטועניה בגויה כלומר שהתיר חבילה בתוך הספינה והוליא על יד על יד וכן אחרון שהכניס סחורה במעט מעט לכל רפסה ספינה ותרעומת הוי משום שינוי דעת שלא הורגל עם זה האחר ולא ידע להתנהג לפי דעתו אי נמי לאשלא יתירא שאם ירבה זה במשא יצטרך לקנות כאן ציוד חבלים חזקים כי אם היה יודע בזיתו היה קונה שם בדמים מועטים וליכא אלא תרעומת ללאו טענה מעלייתא היא שכנגד זה מרויח שנוטל שכר יותר מחבילה מחמת גדולה.

השוכר את הספינה ופירקה באמצע הדרך, אין לבעל הספינה אלא תרעומת

אין לו למי להשכיר

יש לו למי להשכיר את חצי השני של הנסיעה

קדשיא א'

מדוע יש לו רק תרעומת, הרי הוא חייב לשלם לו את שאר הנסיעה.

מדוע יש לו תרעומת, הרי הוא מקבל את הכסף.

תירוץ:

מדובר שיש לו למי להשכיר, רק יש נזק לספינה במה שמכניסים ומוציאים חפצים.

אם הוא נזק ממשי, א"כ הוא צריך לשלם לו כסף, ומדוע יש רק תרעומת

קדשיא ב'

ר"ב"מ

ר"ת

ר"ע

מחליף נוסע לגמרי, ואין נזק לספינה כי הוא מעביר לאט לאט.

מכר את הסחורה לאיש אחר. והתרעומת הוא:

מדובר שהוסיפו חפצים באמצע הדרך בהסכמה. והתרעומת הוא:

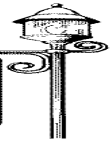
1) יתכן שהאיש השני אדם קשה.
2) כשמוסיף חפלים הספינה מכבדה, וממילא יכרך להשיג חבלים ארוכים יותר, וביבשה הוא היה משיג אותם במחיר זול.

1) יתכן שהאיש השני אדם קשה.
2) הוא מאריך את הנסיעה, כי הוא לריך להוריד ליבשה את הנוסע הראשון, ולקחת את הנוסע השני.

1) כי הוא מאריך לו את הדרך.
2) כשמוסיף חפלים הספינה מכבדה, וממילא יכרך להשיג חבלים ארוכים יותר.

והתוס' מקשה על פי' זו שהיות ומדובר בהסכמה, וגם מרוויח כסף אין לו זכות לתרעומת.

דברי המשנה   הלוהו על המשכון ש"ש. רבי יהודה אומר הלוהו מעות ש"ח, הלוהו פירות ש"ש.
דברי הבריייתא   המלוה את חבירו על המשכון ואבד המשכון ישבע ויטול מעותיו (=שומר חנם) דברי רבי אליעזר.
 רבי עקיבא אומר יכול לומר לו כלום הלויתני אלא על המשכון, אבד המשכון אבדו מעותיך (=שומר שכר)

משנתינו אינו כר"א, דאיילו כר"א הוי שומר חנם, ובמשנתנו מבואר שהוא ש"ש.

קשיא

משנה = מיירי שנתן לו משכון לאחר ההלוואה, היינו שתבע צבי"ד את חובו, ולכן לקח משכון, וצבי"ד לקיחת המשכון הוא לכורך שיעבוד וביטחון שיקבל מעותיו ממנו, ולכך יש לו הנאה מעצם החפץ, ונעשה עליו ש"ש.
בריייתא = מיירי שנתן לו משכון בשעת הלוואה, וצבי"ד אין לקיחת המשכון לכורך שיעבוד, אלא לכורך זיכרון עצם החוב, ממילא הוא רק ש"ח.

תירוץ

א"א לחלק בין אורת המשכון צברייתא למשנה, מכיוון שבשניהם כחוב "הלוהו על המשכון" משמע שבשניהם מיירי באותו סוג משכון, ובשעת ההלוואה, כי הלוהו על המשכון משמע בשעת הלוואה.

קשיא

הקדמה לתירוץ ב'

משנתנו אפשר לפרשו בצ' אופנים:

אופן ב'

אופן א'

<u>כל המשנה כרבי יהודה</u>	<u>יש שני דיעות</u>
לעת ת"ק = בין בפירות בין ולכן: בפירות ש"ש, ובמעות הוי צמעות הוי ש"ש.	לעת ר"י = בפירות ש"ש, ובמעות הוי ש"ח.

משנתנו כשהלוה פירות, ולכן הוא שומר שכר, וצברייתא מיירי כשהלוה מעות ולכך הוי ש"ח.

תירוץ ב'

הגמ' הבינה כאופן א', ולכן ת"ק אינו מחלק בין מעות לפירות, וא"כ משנתנו מיירי בשניהם.

קשיא

משנתנו כאופן ב' ממילא מה שמבואר במשנה דהוי שומר שכר הוא רק בהלוהו פירות.

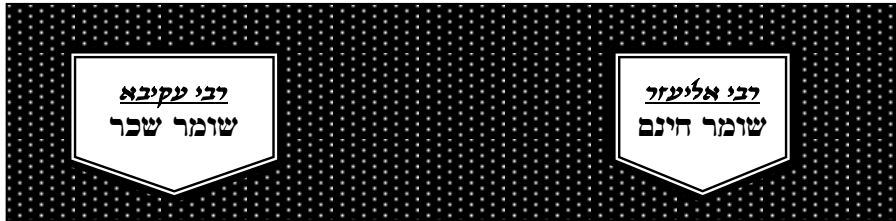
תירוץ

א"כ משנתנו ס"ל שהלוהו מעות הוי ש"ח, וזה לא כשיטת ר"ע, וידוע שסתם משנה כר"ע, ולכן עדיף לנו לבאר את המשנה כאופן א', ואז יולא שמשנתנו כר"ע, מלבאר כאופן ב', ואז משנתנו כר"ע אבל לא כר"א.

קשיא

משנתנו לא כר"א.

מסקנא

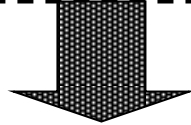
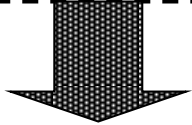
רבי עקיבא
שומר שבר

רבי אליעזר
שומר חינם

ס"ל רשמואל
ולכן הוא הפסיד את כל הכסף.

לא ס"ל רשמואל
ולכן את שאר הכסף הוא כריך
לקבל.

הסבר א' שמואל
רשמואל ס"ל שהנחית
משכון שלא בערך
ההלוואה, ואבד המשכון,
אבדו מעותיו.

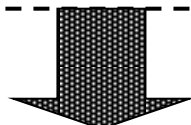
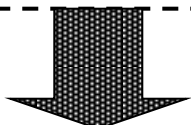

ס"ל רבי יצחק
הפסיד את הכסף בעבור
המשכון.

לא ס"ל רבי יצחק
לא הפסיד את הכסף בעבור
המשכון.

הסבר ב' רבי יצחק
המלווה קנה את המשכון

ונדחה כי משנתנו מיירי בשעת הלוואה, ורבי יצחק מיירי
שלא בשעת הלוואה.

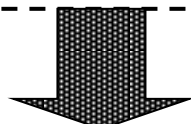
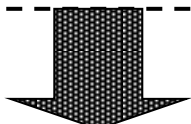

ס"ל רב יוסף
ממילא הוא שומר שכר.

לא ס"ל רב יוסף
ממילא הוא שומר חינם.

הסבר ג' רב יוסף
שומר אבידה הוא שומר
שכר מחמת הגאח קיום
המלווה.

ונדחה כי א"א לומר שהנאים חולקים בדין של אמורא.

מ"מ עשה מלווה, ולכן הוא
שומר אבידה, והוא שומר שכר.

להנחתו הוא מתכוון, לכך הוא
שומר חינם.

הסבר ד'
המלווה כריך את
המשכון - אבל עדיין לא
השתמש.
וסוברים רב יוסף
ששומר אבידה הוא שומר
שכר.

